

2. Лларіон, митр. Навчаймо дітей своїх укр. мови // Іван Огієнко (митрополит Лларіон). / Рідна мова. Упорядн., автор передмови і коментарів Микола Тимошик. — К.: Наша наука і культура, 2010. — С. 101-138.
 3. Лларіон, митр. Іконостас. Історичний нарис. — Слово істини. — 1950. — Ч. 6 (30) — С. 5-9.
- Отримано: 28.02.11 р.*

УДК 001(477)(092)

Л. А. Завірюха

Інститут соціальної та політичної психології АПН України, м. Київ

ВІДКРИВАЮ ДЛЯ СЕБЕ НЕПЕРЕСІЧНУ ПОСТАТЬ ІВАНА ОГІЄНКА (МИТРОПОЛИТА ІЛЛАРІОНА)

У статті йдеться про враження автора від знайомства із особистістю митрополита Іларіона (Івана Огієнка).

Ключові слова і словосполучення: непересічна постать, аристократ Духу, Кам'янець-Подільський національний університет, життєвий подвиг.

У затишній актовій залі Київської Православної Богословської Академії Української православної церкви Київського патріархату, куди клуб “Київ і кияни” Будинку вчених організував екскурсію, мене зацікавив, зокрема, стенд, присвячений митрополитові Іларіону (Іванові Огієнку), чия духовна і наукова спадщина, громадська та церковна діяльність спонукають студентів академії до опанування вершин, яких досяг цей великий пастир, аристократ Духу.

Приємно було дізнатися, що у 2004 році відбулося вручення премії імені митрополита Іларіона (Огієнка) Світліїшому Філарету, Патріархові УПЦ — Київського патріархату. А до 125-річчя від дня народження митрополита Іларіона в академії відбулася наукова конференція (2007).

Бібліотека академії у своїх фондах має унікальні видання митрополита Іларіона (Огієнка), зокрема і Біблію, перекладену ним українською мовою. Праці митрополита з історії церкви, богослов'я, мовознавства, літературознавства використовують викладачі у лекціях, а студенти — у підготовці до семінарських занять. У навчальній дисципліні “Історія УПЦ” досконало вивчається життєвий шлях і наукові праці митрополита.

Написала в газету «Демократична Україна». Під заголовком “Тут готують священиків” вийшла стаття [1]. У ній, зокрема, з пошаною згадала митрополита Іларіона. Відомо, що доступ до інформації про митрополита тривалий час з ідеологічних причин був унеможливлений. А відтак невідомою для широкого читача була і його наукова спадщина. Моя зацікавленість цією багатогранною постаттю з часом не зменшувалася.

Іван Огієнко — Людина виняткової долі — учений і богослов, історик церкви. Вражає, що понад 60 років він віддав редакторській

і видавничій справі, був почесним членом багатьох академій та наукових інституцій, а також здобув світове визнання як автор першого наукового перекладу Біблії на українську мову. Науковий доробок Івана Огієнка охоплює понад півтори тисячі завершених друкованих праць з усіх гуманітарних дисциплін і теології. А українській мові, стверджують дослідники, учений присвятив усе своє життя.

І сьогодні праці Івана Огієнка “Історія української літературної мови”, “Наука про рідномовні обов’язки”, “Український стилістичний словник”, часописи “Рідна мова”, “Наша культура”; доробки “Тарас Шевченко”, “Свята Почаївська Лавра” та інші використовують учителі на уроках української мови і літератури.

Мені імponує систематизація вірців для наслідування життєвого подвигу Івана Огієнка, вибудована вітчизняним дослідником, професором Київського національного університету імені Тараса Шевченка Миколою Тимошиком. У цьому переліку:

- *неймовірні працюовитість і працелюбність;*
- *істинне, а не кон’юнктурне служіння науці;*
- *синівське вболівання за долю української мови, самовіддани зусилля задля її утвердження в усіх сферах життя* [3, с. 41-42].

Іван Огієнко першим серед викладачів зрусифікованого Київського університету св. Володимира перейшов на викладання українською мовою. І завжди був поборником українського статусу університету. Видатний український учений, церковний і громадський діяч не піддавався спокусі йти на компроміси, ніколи не зрікався своїх поглядів.

Вражає його громадянська позиція. Коли уряд УНР під натиском більшовиків евакуювався за кордон (1919–1920), Іванові Огієнку було передано всю повноту діючої влади на території УНР. Майже рік він достойно (так стверджували очевидці!) керував усією Україною. Відомою є його участь у заснуванні Київського народного (згодом державного) університету, а також Українського державного університету у Кам’янці-Подільському (1918 р.). Його справедливо називають фундатором і організатором останнього. Він же й його перший ректор (1918-1920 рр.). З 2008 року Кам’янець-Подільський національний університет носить ім’я Івана Огієнка.

Серед вірців для наслідування життєвого подвигу митрополита є й такі:

- *глибока порядність і людяність;*
- *політична мудрість, безмежна любов і вірність Україні, її народові* [3, с. 43-44] .

Обіймаючи посаду міністра освіти і мистецтв УНР, митрополит Іларіон брав безпосередню участь в організації Свята Злуки 22 січня 1919 року та укладанні державних документів - IV Універсалу, нової української Конституції.

Вражає життєпис поневірянь митрополита Іларіона: сирітське дитинство, безгрошів’я в юнацькі роки, виснажлива праця, боротьба за своє власне виживання і виживання своєї родини; безпідставні звинувачення та ін. Та попри це, він не зневірився в обраному шляху

ху. Перечитую рядки з його автобіографічної поеми “На Голготі” — своєрідного духовного заповіту своєму народові:

Хай лютий ворог на Голготу
Жене стократ за Україну,
Для неї я свою роботу
Аж до могили не покину...

В еміграції, відразу після переїзду до Канади, став одним з організаторів допомоги біженцям.

Дозволю додати від себе ще один взірєць для наслідування життєвого подвигу Івана Огієнка (митрополита Іларіона): *не збирав він собі матеріальних скарбів, бо ж його скарби — то добро і слава України*. Особисте життя митрополита, як стверджували очевидці, було зразком чесності і правдивості. Ніхто і ніколи не бачив його бездіяльним. Працею він міряв час свого життя. За Іваном Огієнком, “праця — щастя”.

На урочистій академії у Вінніпезі на пошанування 75-ліття його життя й праці митрополит Іларіон у своєму виступі сказав: “Праця — то щастя. Праця дає мені все. Може я через те так багато зробив, бо не працювати — значить позбавити себе щастя. Я працюю для свого народу, — а це найбільше щастя <...> Якби всі зрозуміли поклик Божий: «Служити народові — то служити Богові, - не було б у світі рабства, не було б панщини” [2, с. 23].

Гортаю “Ювілейну книгу на пошану митрополита Іларіона” (видання 1958 року, Вінніпег). Вражають урочисті численні привітання Велетові Духу від урядів і державних провідів, наукових і культурно-освітніх установ, навчальних і навчально-виховних закладів, організацій молоді; індивідуальні привітання тощо.

Заслуговують на пошану всі, хто був ініціатором і засновником: а) Всеукраїнського Товариства Івана Огієнка (голова ради — професор Євгенія Сохацька); б) Комітету по присудженню літературно-мистецької премії імені Івана Огієнка, яка вручається з 1995 року (ініціатор Олексій Опанасюк, письменник); в) Фундації імені митрополита Іларіона (Івана Огієнка) “Запізніле вороття” (співголова — проф. Микола Тимошик); а також г) редакційної ради наукових збірників “Іван Огієнко і сучасна наука та освіта” (2003-2010 рр., 7 вип.) на базі Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (голова редакційної ради Олександр Завальнюк, ректор, професор, академік АН ВОУ, відповідальний редактор — професор Євгенія Сохацька).

Вивчення і популяризація наукової спадщини, життєвого шляху Івана Огієнка (митрополита Іларіона) — одна із складових гуманітарної сфери в нашій країні. Вона вимагає масштабної підтримки як держави, так і громадськості.

Список використаних джерел:

1. Завірюха Л. Тут готують священників / Л. Завірюха // Демократична Україна. — 2010. — № 8, 26 лютого. — С. 21.
2. Герус С. о., протоієрей. На службі Богу й народові. Ювілей Митрополита Іларіона / о. С. Герус // Віра й Культура. — Вінніпег. — 1957. — Ч. 8 (44). — С. 18-24.

3. Тимошик М. Життєвий подвиг Івана Огієнка як взірець для наслідування / М. Тимошик // Дивослово. — 2007. — № 1. — С. 40-44.

The article is about the author's impressions from meeting with Metropolitan Hilarion (Ivan Ohienka).

Key words and word-combinations: an extraordinary figure, aristocrat of the spirit, Kamenets National University, living in vol.

Отримано: 30.08.11 р.

Віра Огієнко

Краєзнавець, м. Львів

ПРО БРУСИЛІВСЬКУ СВЯТО-ВОСКРЕСЕНСЬКУ ЗАМКОВУ ЦЕРКВУ (ЗА ОДНОЙМЕННИМ НАРИСОМ ІВАНА ОГІЄНКА)

Історичний нарис про Брусилівську Св. Воскресенську замкову церкву написаний уродженцем містечка Брусилова Радомишльського повіту Київської губернії (тепер Брусилівський район Житомирської області) і виданий державним діячем, православним Митрополитом Іваном Огієнком на основі документів, які зберігалися в цій церкві. Використав він також архівні матеріали.

За І. Огієнком, ще з давніх часів з кінця XVI-го і на початку XVII-го століть Брусилів ділився на дві частини — Старий і Новий Брусилів, тому в ньому існувало дві церкви — Воскресенська Староміська та Воскресенська Новоміська. Це підтверджують й акти 1641 р., тобто, що в Брусиліві було дві церкви.

Воскресенська Староміська церква вперше побудована в Старому Брусиліві, очевидно, декілька років тому назад, в ній до 1907 р. збереглася одна ікона 1654 р. Побудована церква старими володарями поміщиками Бутовичами в їхньому старому замку і за їх рахунок. Спочатку Воскресенська Староміська церква була православною, а після введення в краї Берестейської унії (1595 р.) стала уніатською і довгий час була такою.

З початку XVIII ст. Староміська Воскресенська церква почала руйнуватися, і церковне братство вирішило побудувати нову церкву, а з дерев'яних залишків усієї церкви побудувало школу з правої сторони церкви.

Як свідчать документи Центрального Державного історичного архіву, «Староміська церква була побудована на передзамковій площі старого замку, власне, з давніх часів за річкою Здвиж, в гирло якої впадає річка Брусилівка, Там і знаходиться старий замок власників Брусилова панів Бутовичів, які зайняли Брусилів ще в XVI ст. Вся церковна площа значно вища від навколишньої площі і має вигляд великого насипу. Церква була побудована із соснового дерева, мала три бані (куполи), три золочені хрести, мала четверо дверей та 24-ри вікна без ґрат, покрита гонтою. В іконостасі троє воріт, чотири ікони: Спасителя, Божої Матері, святого Миколая і Воскресіння Христове» (Див. світліну № 1).